

deze neigde ten slotte zijn stengel voorover op het water. Eindelijk den 5^{en} Augustus scheen het lang verwachte zomerweertje z'n intrede gedaan te hebben en met dat weer kwam ook het zonnetje aan een helder blauwen hemel voor goed te voorschijn. Nu de zon pal op de waterplas stond, scheen me het water helderder dan ooit, waardoor ik in staat was, nog wel een 25 tal knoppen te tellen. Nu alles in volle fleur en blad stond, behoefde ik mij ook niet meer zoozeer te bekommeren om de viervoeters, daar alle ruimschoots hun natuurlijk voedsel vonden, zooals vliegen, muggen, torren, vlinders enz. welken zich, ieder op z'n beurt, aan de omstaande bloemen te goed kwamen doen. Een jong exemplaar van de Duinhagedis, welke ik 1 Augustus in de Zandvoortsche duinen gevangen had, merkte ik nog springlevend tusschen het groen op, terwijl hij druk jacht maakte op de in zijne nabijheid zwevende insecten. Nu en dan steekt hij eens heel even zijn kop over den vijverrand, alsof hij de omtrek wilde verkennen en zich vergewissen dat er geen onraad in de buurt is. Naar mijn bescheiden meening, moet het diertje zich hier vrij wel op zijn gemak gevoelen en zooals het hier kan leven, zeer weinig van de onvrijwillige verhuizing bemerken.

Geen wonder dat, met het mooie weer, ook mijn visschen zich recht op hun gemak gevoelden. Vrijdag 6 Aug. zag ik ze 's morgens vroeg naar hartelust in 't water dartelen. Thans voor het eerst, kreeg ik den indruk, dat mijn visschen nu werkelijk paarden. Spelenderwijs schoot een mannetje telkens en telkens weer met wilde korte rukken langs en tusschen de waterleliën, trouw op den voet en onafscheidelijk gevolgd door een vrouwelijk exemplaar. Steeds voerde het vrouwtje nagenoeg dezelfde bewegingen uit als het mannetje, nu en dan met gekromde rug, bijna over de bladen heen-schietend. Soms schoten ze driftig door het water, dan weer als liefkozend tegen elkaar op en langs zij. Of er iets van terecht zal komen, blijft vooralsnog natuurlijk een open vraag, en ik liet hen dan ook maar rustig hun gang gaan, in afwachting, wat ik er mogelijk nog van te zien zal krijgen; waar ik zoo op gevlast heb, zal thans misschien werkelijkheid worden.

Amsterdam.

W. H. DE FAUWE.

(Wordt vervolgd.)

Vorder blz 193.

BUITENLEVEN.

Nu het winter is, hebben wij tijd om na te denken over veel dingen, waarvoor wij ons in den zomer geen tijd gunnen ons te verdiepen. Misschien ben ik te ouderwetsch in mijn begrippen, maar het komt mij dikwijls voor bij het doorlezen van dit tijdschrift, dat er te veel in onderdeelen gewerkt wordt, dat er zijn, die van louter onderdeelen het geheel niet meer zien kunnen.

De flora en fauna van Nederland bespreken, bestudeeren, uit zijn schuilhoeken te voorschijn halen van wat tot nog toe aan veler waarneming ontsnapt was, is mijns inziens niet de eenige taak van ons tijdschrift, omdat dit niet kan zijn de eenige beweegreden voor de liefde tot de levende natuur.

Er zijn menschen, die alleen mooi en aantrekkelijk vinden, wat gegroeid en ontstaan is zonder toedoen van menschen, en er zijn anderen, die alleen oog hebben voor wat in orde en regelmaat volgens huis-houdelijke begrippen van netheid geplant en gepoot is. Beiden kunnen gelijk hebben.

Aantrekkelijk voor ons cultuurmenschen zijn onze heiden, onze dennebosschen en parken, omdat deze de herinnering aan den oertoestand levendig houden.

Voor korten tijd had ik het genoeg eenige vrienden uit Finland ons Nederlandsch natuurschoon te laten bewonderen. Ze waren verrukt over onze lanen, onze tuinen, onze schitterende bloemen, onze weilanden en onze heidevelden, maar! was hun opmerking „wij missen hier iets, wat voor ons zoo groote aantrekking bezit, de echte natuur.“ Hier ligt op alles den stempel van menschenwerk, iedere boom of struik, ieder bosch, ieder heideveld, draagt de sporen van menschenhanden. Dit was het oordeel van hen, wier oogen gewend waren aan natuurschoon zonder menschelijken invloed.

Eenige jaren geleden was ik 14 dagen in een van de weinig bezochte streken van Zwitserland, ik was opgetogen over het indrukwekkend natuurschoon, het natuurbosch, dat ik ook reeds in de noordelijke landen had leeren kennen, het oer-karakter van het landschap, dat mij vasthield en dat ik niet moei werd te aanschouwen.

Maar bij mijn terugkeer over het Vierwaldstädter meer naar Luzern, was ik weer even verrukt over het aantrekkelijk mooie menschenwerk, de tuinen en villaparken langs de oevers; en ik betrapte er mij zelf op, dat ik nu plotseling mooi vond, wat mij vroeger onverschillig was. Toen begon ik te begrijpen, wat vroeger onbewust aan mij was voorbij gegaan, wat parkaanleggers als onze Leonard Springer trachten te vertolken in hun werk, een kunst, die mijns inziens door veel te weinig menschen begrepen en op de rechte waarde geschat wordt.

Men hoort dikwijls zeggen van iemand, die van plan is winter en zomer buiten te wonen „dat hij zich daarbuiten gaat begraven.“ Een frase, die velen elkaar napraten, zonder er over na te denken, wat ze daarmee nu wel bedoelen. Wat wil men eigenlijk van de groote stad? Talloos velen werken daar hard dag in, dag uit, en genieten slechts als ze rustig kunnen thuis zitten en moeder de vrouw hen opwacht met koffie of thee en als dan na den eten hun voeten in pantoffels steken kunnen; dan bekommeren zij zich evenweinig om de groote stad als de boer op zijn boerderij.

Wien het finantieel niet past, gaat evenmin naar opera's en concerten als een buitenman en wie gemakkelijk over de geldkwestie heenstapt, zal meer genieten door af en toe de stad te bezoeken en gemakkelijkheden daar, dan bij een voortdurend verblijf.

Kranten lezen en op de hoogte van politiek blijven kan men buiten even goed als in de stad; daar zorgt onze volmaakte postinrichting wel voor.

Helaas, er zijn talloos velen, die in de stad moeten blijven en waarvan men zou kunnen zeggen, dat ze daar zijn vastgeroest; doch ons levensgeluk hangt echter gelukkig niet af van onze woonplaats, maar wordt beheerscht door levensdoel.

Maar wanneer iemand in de gelegenheid is, buiten te wonen, daar zijn werkkring te vinden in tuin- of bosch-aanleg, in weiland of hei-ontginning, in studie van flora of fauna, dan zal ieder succes zijn levensgenot verhoogen, evengoed als de meest wereldschokkende gebeurtenis in de groote stad in het wereldmilieu waarin de groote-stadsmensch zich verbeeldt, zijn dagen door te brengen. Ik behoef hier niet aan te stippen de merkwaardige verschijnselen in planten en dierenwereld, wanneer de dagen weer langer worden en de natuur zich toerust voor een nieuwe periode van ontwikkeling.

Meesterlijk is het leven der vogelwereld in dit tijdschrift beschreven en piëteitvol zijn ons de oogen geopend voor de wonderen in onzen plantengroei; onze flora is rijker dan wij ooit vermoed hebben.

Maar als wij zelf buiten wonen, dan wordt onze belangstelling voor die dingen steeds grooter en dan worden onze vragen steeds uitgebreider en dan geraken wij langzamerheid in het bezit van schatten van kennis en ervaring, waar beursmensen niets om geven, maar die ons dierbaarder zijn als de gewichtigste belangen der groote-stadsmensen. Wij hebben niet genoeg aan de beschouwing van de ons omringende natuur, niet genoeg aan het genot van de bedwelmende schoonheid van de lente en evenmin aan de weemoedige pracht van het najaarsloover

Wij willen zaaien en planten, om de wonderen der schepping na te speuren van het begin tot het

einde en willen indringen in de geheimen der planten waarom de een in zand, een tweede in klei en een derde in veen wil groeien; duizenderlei vragen doen zich voor en als wij er in slagen, enkele op te lossen door eigen onderzoek, hoe rijk maakt dit ons leven.

Er is de laatste jaren des zomers een algemeene volksverhuizing van de steden naar het land, vooral naar de heide en de dennebosschen, er worden villa's en optrekjes gebouwd op plaatsen, waar men in vroeger jaren nog geen schaapskooi zou gezet hebben, en als de bewoners van die huizen dan ook niet pur sang natuurliefhebbers zijn, komen ze in den regel tot de overtuiging, dat het daar in die dennen een vervelende boel is en ze keeren een volgend jaar niet terug.

Wie buiten wil wonen, moet zich kunnen bezighouden met de natuur; met in hangmatten liggen en ontboezemingen houden van „wat is het buiten toch heerlijk“ is men gauw uitgerust en uitgepraat.

Sommige menschen verwachten hun levensgenot altijd van anderen; ze vinden een gemeente, waar ze toevallig komen wonen een vervelend nest, omdat de bewoners zich niet haasten, hun, de nieuwe bewoners, eer te bewijzen en hen te bewierooken. Dat zijn de menschen, die alles van anderen verwachten en niet begrijpen, dat de mensch zijn levensvreugde in zich zelf moet zoeken en dat de hulpvaardigheid alleen komt door de belangstelling van weerszijden.

Zoo gaat het ook met het buitenleven in de natuur; wie niet begint met de natuur te zoeken, wie geen belangstelling aan den dag legt voor alles wat daar buiten voorvalt, van den boer in zijn dagtaak, tot den arbeid van het kleinste insect, en de bestemming van het onbeduidenste heideplantje, noch de microbenwereld als natuurarbeiders heeft leeren kennen, voor hem zijn nooit de genietingen van het buitenleven weggelegd. Geen geëxamineerde tuinlieden kunnen daar helpen; want de plant, die men zelf zaaide of pootte, heeft altijd hooger waarde dan wat de tuinman deed. De vruchten, die men zelf kweekte, smaken beter dan de gekochte. De bloemen, die men zelf verzorgt zijn de mooiste en de rijke ervaring, die men door eigen inspanning verkrijgt, heeft tienmaal meer waarde, dan alle kennis die men in boeken opdoet.

Slechts wat onze belangstelling kan gaande houden, heeft waarde voor ons leven en de belangstelling voor de levende natuur staat het allerhoogst, als wij zelf daarvan een deel uitmaken. Buiten in de stilte van den zomernacht of onder de schitterende starrenhemel van den winter, altijd wordt onze ziel, ons beter ik, aangetrokken door de mysteriën van het heelal, gevoelen wij den weldadigen invloed van de ons omringende natuur.

Deventer, November 1909.

B. STOFFEL.